

Lausunto OX2 Finland Oy:n Heinäveden Jouhtenisen tuulipuistohanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

KH 27.12.2023 § 403
1180/11.01.00.07/2023

Valmistelija	ympäristöpäällikkö Matti Rautiainen, matti.rautiainen@savonlinna.fi , p. 044 417 4685
Selostus	Pohjois-Karjalan ELY-keskus on ilmoittanut OX2 Finland Oy:n Heinäveden Jouhtenisen tuulivoimahanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman nähtävillä olosta mielipiteiden ja lausuntojen esittämistä varten ja pyytänyt mm. Savonlinnan kaupungin lausuntoa hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Pohjois-Karjalan ELY-keskus on hankkeessa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki, 252/2017) mukainen yhteysviranomainen. YVA-ohjelma on hankkeesta vastaavan, OX2 Finland Oy:n laatima suunnitelma ympäristövaikutusten arvioinnissa tarvittavista selvityksistä ja arviointimenettelyn järjestämisestä. Hankealue sijaitsee Heinäveden kunnassa noin 13,5 km Heinäveden keskustasta koilliseen rajautuen Liperin kunnan rajaan. Jouhtenisen hankealueen kokonaispinta-ala on 2 520 ha. Suunniteltavat tuulivoimalat on tarkoitus liittää Fingridin 110 kV:n voimalinjaan johdonvarsiliitynnällä hankealueen vieressä tai johtokäytävää seuraten muuhun liityntäpisteeseen. Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tarkastellaan tuulivoimaloiden osalta seuraavia toteutusvaihtoehtoja: Vaihtoehto VE0: Hanketta ei toteuteta eikä hankealueelle tule uutta toimintaa. Vaihtoehto VE1: Jouhtenisen alueelle rakennetaan enintään 14 voimalan tuulipuisto. Rakennettavien tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 330 m, napakorkeus 230 m ja roottorin halkaisija 200 m. Voimaloiden yksikköteho on noin 8–10 MW ja hankkeen kokonaisteho on 112–140 MW. Vaihtoehto VE2: Jouhtenisen alueelle rakennetaan enintään 10 voimalan tuulipuisto. Rakennettavien tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 330 m, napakorkeus 230 m ja roottorin halkaisija 200 m. Voimaloiden yksikköteho on noin 8–10 MW ja hankkeen kokonaisteho on 80–100 MW. Kuulutus YVA-ohjelmasta on julkaistu ja pidetään nähtävillä 30.11.2023 - 15.1.2024 ympäristöhallinnon verkkosivulla: www.ymparisto.fi/jouhteninentuulivoimaYVA. Lisäksi ympäristövaikutusten arviointiohjelman paperinen versio on nähtävillä mm. Savonlinnan kaupungintalolla ja Savonrannan kirjastolla. YVA-ohjelmasta voi esittää mielipiteitä ja antaa lausuntoja kirjallisesti toimittamalla ne Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle viimeistään 15.1.2024. Mielipiteet ja lausunnot pyydetään toimittamaan ensisijaisesti sähköisesti kopiotavassa muodossa osoitteeseen kirjaamo.pohjois-karjala@ely-keskus.fi. Tarvittaessa asiakirjan voi toimittaa myös postitse osoitteella Pohjois-Karjalan ELY-keskus, PL 69, 80101 Joensuu. Viitteenä tulee käyttää POKELY/1132/2023.

Hanketta ja YVA-ohjelmaa on esitelty kaikille avoimessa yleisötilaisuudessa 12.12.2023 klo 17:00 - 19:00 Heinäveden kunnantalolla. Tilaisuutta koskeva linkki löytyy hankesivuilta www.ymparisto.fi/jouhteninentuulivoimaYVA.

Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen arviointiohjelmasta annettu lausunto julkaistaan kuukauden kuluessa nähtävillä olon päättymisestä ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/jouhteninentuulivoimaYVA.

Esittelijä	kaupunginjohtajan 1. sij. hallintojohtaja-kaupunginlakimies Hämäläinen Markus
Päätösehdotus	Savonlinnan kaupunginhallitus päättää todeta hankkeen YVA-ohjelmasta seuraavaa:

Suomessa on viime aikoina investoitu merkittävästi tuulivoimaan. Voimaloiden tutkavaikutusten takia hankkeet ovat painottuneet Länsi-Suomeen ja merelle. Energiaomavaraisuuden parantamiseksi on perusteltua saada tuulivoimahankkeita myös Itä-Suomeen, mutta sijoitettaessa voimaloita on tarkasteltava juuri niitä seikkoja, joita OX2 Finland Oy:n Heinäveden Jouhtenisen hanketta koskevassa YVA-ohjelmassa on esitetty. Savonlinnan kaupunki ei ota kantaa, minkä vaihtoehdon pohjalta hankkeessa olisi edettävä. Hankkeessa on kuitenkin otettava huomioon sen ympäristövaikutukset kokonaisuutena – 5 km päässä Liperin puolelle sijaitsevan Korpivaaran tuulivoimahanke mukaan lukien - ympäristön herkissä kohteissa niin sijoituskunnan kuin naapurikuntienkin alueilla.

Tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmassa on tuotu esiin mm. valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, Heinäveden reitti, joka kuuluu samaan kansallismaisemien kategoriaan kuin esimerkiksi Punkaharju ja Koli. Heinäveden reitti sijaitsee pääosin 10 - 15 km etäisyydellä hankealueesta. Heinäveden reitti kulkee etelämpänä Savonlinnan kaupungin alueella ja se on maisemallisesti monipuolisimpia ja matkailuelinkeinojen kannalta tärkeimpiä sisävesiliikenteen reittejä Suomessa. Tämän vuoksi Savonlinnan kaupunginhallitus pitää hyvänä, että hankkeen maisemaan kohdistuvien vaikutusten arviointiin sisältyy reitin maisemat. Tosin on muistettava, että YVA:aa vaativissa hankkeissa on heikkoutena, että arvioinnit tehdään, mutta niillä ei ole tosiasiallista vaikutusta itse hankkeiden toteutukseen. Tässä tapauksessa vaikutus olisi - jos voimalat näkyvät merkittävästi kansallismaisemaan – se, että voimaloita rakennettaisiin vähemmän tai niiden sijoittamispaikkoja harkittaisiin uudelleen taikka ne rakennettaisiin matalampina.

Tietyissä sääolosuhteissa tuulivoimalan torni lapoineen erottuu jopa 40 km etäisyydelle. Jouhtenisen hankkeessa maisemallisten kokonaisuuksien yleispiirteinen vaikutustarkastelu näyttää ulottuvan vain parinkymmenen kilometrin säteelle hankealueesta. Vastaavassa Korpivaaran hankkeessa toimittiin niin, että mikäli yleispiirteisessä tarkastelussa havaittiin, että joihinkin tätä kaukaisempiin kohteisiin saattoi kohdistua merkittäviä vaikutuksia, vaikutusarviointia laajennettiin koskemaan myös niitä. Tällainen kohde on ainakin Koloveden kansallispuisto, joka sijaitsee osin Savonlinnan kaupunkiin kuuluvalla alueella, noin 35 km päässä hankealueesta. Tämän vuoksi Savonlinnan kaupunginhallitus pitää perusteltuna, että hankkeen maisemaan kohdistuvien vaikutusten arviointiin lisättäisiin Koloveden kansallispuisto toteuttamalla paikkatietopohjainen näkemäalueanalyysi myös tältä suunnalta ja tehtäisiin

johtopäätökset suunnitelluista voimaloista myös tämä analyysi huomioon ottaen.

Voimaloiden toiminnan aikaisia ympäristövaikutuksia tulee seurata monipuolisesti uusinta tutkimustietoa hyödyntäen, jonka mukaan tuulivoimaloiden linnusto- ja eläimistövaikutukset ovat merkittävästi aiempia käsityksiä laajempia (lue Helsingin Sanomien 20.12.2023 tiedesivut B14 ja B15). Vaikutukset ovat monien tutkittujen lajien osalta dramaattisia yksittäisten kilometrien etäisyydellä voimaloista ja joillakin lajeilla vaikutukset voivat ulottua jopa 15 km päähän. Lisäksi tutkimukset on tehty aikana, jolloin tuulivoimaloiden napakorkeus oli 50–100 m, kun nykyisissä voimaloissa napakorkeus on 200–250 m, jonka vuoksi nykyisten voimaloiden infraäänit ovat voimakkaampia. Voimaloiden vaikutuksia ihmisterveyteen on syytä seurata melu- ja väketutkimuksilla, mukaan lukien kyselytutkimukset.

Tuulivoimaloilla voidaan vähentää fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Se on ilmaston muutoksen kannalta hyvä asia. Tuulivoimaloilla on myös toisen suuntainen ilmastovaikutus. Maalle sijoitetut tuulivoimalapuistot voimalinjoineen vaativat aurinkovoimalapuistojen tapaan laajoja hakkuuaukeamia. Tämän seurauksena talousmetsäkäytöstä poistuu merkittäviä alueita ja sen myötä Suomen metsien niukoiksi lasketut hiilinielut entisestään vähenevät.

Ilmastovaikutusten ohella tuulivoimalahankkeilla on myös käytettävien materiaalien elinkaari-vaikutuksia, jotka ovat YVA-ohjelmassa tarkasteltavia asioita. Tuulivoimalat nykyisessä muodossaan lienevät vain yksi siirtymäkauden energiantuotantomuoto, jota tuskin joka kylällä tulee joidenkin vuosikymmenten kuluttua olemaan. Sen vuoksi YVA:ssa on varauduttava myös vaihtoehtoon, että nyt rakennettavat tuulivoimalapuistot puretaan. Tähän liittyy toiminnan päättymisen jälkeisiä ongelmia jätehuollon puolella. Alueella on useita eri kiinteistönomistajia ja kiinteistöjen omistuksessa tulee tapahtumaan muutoksia tuulivoimaloiden toiminta-aikana. Tuulivoimaloiden purkamisesta ja alueen ennallistamisesta vastaa arviointiohjelman mukaan tuulipuiston purkuhetken omistaja. Tuulipuiston omistaja ei käy kuitenkaan arviointiohjelmasta selkeästi ilmi. Mikäli omistajat ovat kiinteistöjen omistajia, maanvuokrasopimusten laatimisessa on huomioitava tulevat vastuut. Purkuvakuuden on oltava riittävän suuri, jotta purkaminen voidaan tehdä ilman yhteiskunnan varoja myös tilanteessa, jossa sen hetkinen omistaja on maksukyvytön.

Toiminnan päätyttyä muodostuu kymmeniä tonneja – nykyisin kierrätyskelvotonta - jätettä jokaisesta voimalasta. YVA-tarkastelussa olisi syytä selvittää, kuinka voimaloiden osien kierrätysastetta olisi mahdollista nostaa nykyisestä. Tämä edellyttää mm. sitä, että rakennusmateriaaleina pyritäisiin käyttämään sellaisia materiaaleja, joiden kierrätysaste on mahdollisimman suuri. Myös voimaloiden vaatimat energiaverkot ovat toiminnan päätyttyä jätettä, jotka on poistettava alueelta.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Tiedoksi

kirjaamo.pohjois-karjala@ely-keskus.fi